

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2019

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2019

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

4 czerwca: 30. rocznica stłumienia protestów studenckich na placu Tian'anmen. W Chinach wszelkie informacje na temat masakry, w której śmierć poniosło ponad 1000 osób są objęte ścisłą cenzurą. Zdaniem Steva Tsanga (SOAS) chociaż spuścizna Placu Tian'anmen nie doprowadziła do demokratycznej zmiany w Chinach, miała ogromny wpływ na przyszłość zarówno Chin, jak i Hongkongu, ponieważ określiła w jaki sposób władze będą tolerowały odmiennosc poglądów. W rezultacie KPCh wykluczyła inne rozwiązania i skupiła się na konsolidacji leninistowskiego systemu politycznego.

5-7 czerwca: wizyta Xi Jinpinga w Rosji. Ósma wizyta przywódcy ChRL w Rosji od 2013 roku potwierdziła, że „partnerstwo z rozsądku” Moskwy i Pekinu rozwija się w opozycji do Stanów Zjednoczonych i obejmuje nowe obszary. Jak oświadczył Władimir Putin oba państwa wspólnie wspierają wielobiegunowość i promują tworzenie nowego porządku międzynarodowego w oparciu o równość, wzajemne korzyści i współpracę win-win. Tym samym Rosja wpisała się w naczelną chińską narrację w polityce zagranicznej. Współpracy na arenie międzynarodowej ma służyć podniesienie rangi partnerstwa i wykorzystywanie bezpośredniego kanału łączności – kancelarii przywódców obu państw. Oś współpracy Moskwy i Pekinu wyznaczają handel i bezpieczeństwo; z perspektywy rosyjskiej kluczowe w tym względzie były sankcje nałożone przez Zachód po aneksji Krymu w 2014 roku. Wartość handlu dwustronnego wyniosła w ubiegłym roku 108 mld USD (wzrost o 25%); po stronie rosyjskiej 70% eksportu stanowią surowce energetyczne. Ogromne znaczenie w kontekście rozwijanie chińskich szlaków transportowych ma również pozycja Rosji w Arktyce. W perspektywie konfliktu z USA i napiętych relacji z sąsiadami na Morzu Południowochińskim Rosja stała się dla Chin ważnym partnerem w obszarze bezpieczeństwa: wspólne manewry wojskowe, uzbrojenie (myśliwce SU-35 i systemy antyrakietowe S-400) i współdziałanie w Azji Centralnej; wspólne stanowisko wobec sytuacji w Syrii, Wenezueli, oraz programów nuklearnych

MASOWE PROTESTY W HONGKONGU

Protesty przeciwko ustawie ekstradycyjnej w szczytowym punkcie zgromadziły nawet dwa miliony mieszkańców siedmiomilionowego Hongkongu. W rezultacie, szefowa egzekutywy Carrie Lam (przy akceptacji władz w Pekinie) przeprosiła i zawiesiła wprowadzenie kontrowersyjnej ustawy.

w Iranie i Korei Północnej. Przy okazji wizyty Xi w Rosji koncern Huawei podpisał umowę na budowę sieci 5G, potwierdzając, że cyberbezpieczeństwo jest również istotnym elementem współpracy obu państw.

8 czerwca: Brazylia zapowiada współpracę z Huawei. Wiceprezydent Hamilton Mourao oświadczył, że jego kraj nie wykluczy chińskiego koncernu z kontraktów na budowę sieci 5G. W marcu Donalda Trump podniósł kwestię współpracy z Huawei z prezydentem Jairem Bolsonaro w czasie jego wizyty w USA.

17 czerwca: po masowych protestach Chiny wycofują się z wprowadzenia ustawy ekstradycyjnej w Hongkongu. Brutalne tłumienie demonstracji przez policję doprowadziło do eskalacji protestów, które w szczytowym punkcie zgromadziły nawet dwa miliony mieszkańców siedmiomilionowego Hongkongu. W rezultacie, szefowa egzekutywy Carrie Lam (przy akceptacji władz w Pekinie) przeprosiła i zawiesiła wprowadzenie kontrowersyjnej ustawy (zob. komentarz).

17 czerwca: Chiny wycofują się z WTO wniosek o uznanie statusu gospodarki rynkowej (SGR). Wskazuje się, że władze w Pekinie zdecydowały się na zaprzestanie czynności prawnych w perspektywie niechybnie negatywnego dla nich rozstrzygnięcia. W 2016 roku władze ChRL wniesienie wniosku motywowały faktem, że w ramach akcesji do WTO w 2001 roku miały zostać uznane za gospodarkę rynkową w ciągu 15 lat. Bez SGR Unia Europejska i Stany Zjednoczone będą mogły narzucać cła antidumpingowe na tanie towary z Chin.

20-21 czerwca: wizyta Xi Jinpinga w Korei Północnej. Pierwszą od 14 lat wizytę chińskiego przywódcy w Pjongjangu, należy odczytywać jako antycypowanie spotkania Kim Dzong Una z Donaldem Trumpem w Panmundżonie.

28 czerwca: rozejm w amerykańsko-chińskiej wojnie handlowej. Przy okazji Szczytu G20 w Osace Donald Trump i Xi Jinping uzgodnili wznowienie – zerwanych pod koniec maja – rozmów handlowych. Stany Zjednoczone nie narzucą dodatkowych ceł na chińskie towary o wartości 300 mld USD. Należy jednak pamiętać, że wojna handlowa nadal trwa a z punktu widzenia walki o prymat na świecie interesy obu państw są sprzeczne.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

28 maja: Vladimír Tomšík nowym ambasadorem Czech w Chinach. W trakcie ceremonii wręczenia listów uwierzytelniających ambasador poinformował Xi Jinpinga, że priorytetem jego kadencji będzie implementacja porozumienia o czesko-chińskim partnerstwie strategicznym, a zwłaszcza postanowień pierwszej sesji Komisji

Międzyrządowej w 2019 roku. Z kolei Xi Jinping wyraził uznanie dla profesjonalizmu i erudycji Tomšika. Nowy szef czeskiej placówki dyplomatycznej (ur. w 1974 roku) jest doktorem nauk ekonomicznych i polityki gospodarczej; wykładał na uczelniach czeskich i zagranicznych. Do 2018 roku pełnił funkcję wiceszefa Narodowego Banku Czeskiego, odpowiadając za nadzór rynku finansowego. Z ramienia czeskich władz pełnił również funkcję zastępcy gubernatora w Międzynarodowym Funduszu Walutowym w Waszyngtonie.

4 czerwca: węgierscy studenci na szkoleniu Huawei w Pekinie. Chiński gigant telekomunikacyjny przyjął na tygodniowe szkolenie w Pekinie i Shenzhenie dziesięcioro studentów w ramach programu „Seeds for the Future”. Firma posiada na Węgrzech największe poza Chinami centrum dostaw, zatrudnia 1500 pracowników a w ubiegłym roku odnotowała przychód 80 mld HUF (1,07 mld PLN).

5-6 czerwca: szczyt Inicjatywy Trójmorza w Słowenii a format „17+1”. Chiny dotychczas wspierały tworzenie połączeń infrastrukturalnych na obszarze między Morzami Bałtyckim, Czarnym i Adriatyckim, deklarując, że między inicjatywą polsko-chorwacką i (ówczesnym) „16+1” wskazana jest synergia. Zapewnienia te nie przełożyły się jednak na realizację konkretnych projektów, oprócz linii kolejowej Budapeszt-Belgrad. W obecnej sytuacji międzynarodowej, takie deklaracje jak m.in. prezydenta Rumunii Klausa Iohannisa – że Inicjatywa Trójmorza przyczynia się do wzmocnienia więzi transatlantyckich a „obecność Ameryki ma wartość strategiczną” mogą stanowić o przyszłości formatu „17+1”. W kontekście rosnących napięć w stosunkach amerykańsko-chińskich, planiści w Białym Domu uznając Europę Środkową jako kluczowy obszar w polityce zagranicznej będą wzmocniać projekt Trójmorza a to może prowadzić do ograniczania obszarów współpracy w ramach formatu „17+1”.

7 czerwca: zapowiedź rozpoczęcia prac przy budowie linii kolejowej Budapeszt-Belgrad. Minister finansów Mihály Varga oświadczył, że budowa węgierskiego odcinka trasy wkrótce ruszy. W tym celu otwarto procedurę uruchomienia kredytu w chińskim China Exim Bank. Inwestycja ma zostać sfinansowana w 85% z chińskiego kredytu, a pozostałe 15% wyłoży rząd węgierski ze środków własnych. Według nowych założeń realizacja inwestycji ma zostać ukończona do 2023 roku dzięki „finansowemu i technicznemu wsparciu Chin” a projekt ma stworzyć podwaliny pod najszybszy korytarz transportowy pomiędzy Chinami i Europą Zachodnią. Jednocześnie w narracji rządu Viktora Orbana pojawiło się nowe związane z ochroną środowiska uzasadnienie realizacji węgierskiego odcinka projektu, którego koszt (3,6 mld USD) ocenia się jako przeszacowany o co najmniej 20% (zob. komentarz).

7 czerwca: inauguracja połączenia lotniczego Budapeszt-Szanghaj. Trasę, trzy razy w tygodniu, będzie obsługiwać Shanghai Airlines. Jak wskazał CEO Lotniska im.

F. Liszta Jost Lammers, uruchomienie nowego połączenia nie byłoby możliwe bez zaangażowania węgierskich dyplomatów. Oprócz potencjału biznesowego i turystycznego wskazał również na korzyści dla rozwoju transportu cargo towarzyszące uruchomieniu nowego połączenia.

8 czerwca: 5. Spotkanie Współpracy Inwestycyjnej Chin-EŚW w Ningbo. W konferencji wzięli m.in. wicepremier Słowacji Richard Rasi, litewski minister gospodarki i innowacji Virginijus Sinkevičius, czeski wiceminister przemysłu i handlu Vladimir Bartl oraz 400 przedstawicieli narodowych agencji promocji inwestycji i przedsiębiorstw z 10 państw EŚW (BiH, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Polska, Rumunia, Słowenia i Słowacja). Dyrektor Generalny Agencji Promocji Inwestycji ChRL Liu Dianxun w swoim przemówieniu nawiązał do tradycyjnej przyjaźni łączącej ChRL i EŚW. Liu odniósł się również do wytycznych ze szczytu Chin-EŚW w Dubrowniku, nawiązując do budowania synergii między formatem „17+1” i Unią Europejską, Pasem i Szlakiem a planami rozwojowymi poszczególnych państwa a także powitał Grecję w „kręgu przyjaciół” Chin i EŚW.

11 czerwca: 5. Spotkanie Robocze Gubernatów Chin-EŚW w Dalian. Spotkanie miało na celu przygotowanie agendy szczytu gubernatorów (szefów władz lokalnych) Chin i EŚW, których gospodarzem będzie 2020 roku miasto Shenyang i prowincja Liaoning.

17 czerwca: współpraca parlamentów Chin i Macedonii Północnej. Plany współpracy pomiędzy legislaturami obu państw omawiali w Pekinie członek SK KC KPCh i szef SK OZPL Li Zhanshu i przewodniczący Zgromadzenia Republiki Macedonii Północnej Talat Xhaferi.

18 czerwca: Chiny rozpoczynają budowę farmy fotowoltaicznej na Węgrzech. Wykonawcą projektu o wartości 32 mld HUF (430 mln PLN) jest China National Machinery Import and Export Corporation (CMC), która w Kaposvár zbuduje farmę o mocy 30 megawatów. Będzie to największa tego typu instalacja w Europie Środkowej.

30 czerwca: Chiny w raporcie słowackiego wywiadu SIS. Po raz pierwszy w historii oficjalnie wskazano, że Słowacja jest obiektem działań chińskich działań wywiadowczych, które koncentrują się na pozyskiwaniu informacji i technologiach telekomunikacyjnych.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

10-12 czerwca: wiceszef syczuańskiego biura ds. współpracy z zagranicą Tang Rui na spotkaniu władz lokalnych „17+1” w Dalian. W spotkaniu udział wzięło 36

delegacji, w tym 20 reprezentujących prowincje chińskie. Tang Rui przedstawił osiągnięcia Syczuanu we współpracy z EŚW oraz rozmawiał z przedstawicielami placówek dyplomatycznych m.in. z Chorwacji, Czarnogóry i Macedonii.

18-26 czerwca: wicesekretarz KPCh w Syczuanie Deng Xiaogang z wizytą w Anglii, Rosji i na Węgrzech. Głównym celem podróży Denga było ustanowienie długookresowych mechanizmów współpracy i komunikacji między Syczuanem i odwiedzanymi państwami. Temu celowi mają służyć konferencje nt. wymiany gospodarczej i handlowej Syczuanu, odpowiednio z Londynem, Moskwą i Petersburgiem. W czasie wizyty Deng podpisał m.in. „Mapę Drogową Współpracy Między Syczuanem i Petersburgiem na lata 2019-2021”. Umowy o współpracy z zagranicznymi partnerami podpisali również wchodzący w skład delegacji przedstawiciele wydziałów inwestycyjnego, handlowego i edukacyjnego oraz uczelni (m.in. Południowo-Zachodniego Uniwersytetu Petrochemicznego i Uniwersytetu Rolniczego).

21-22 czerwca: minister spraw zagranicznych Holandii Stef Blok z wizytą w Syczuanie. Z szefem holenderskiej dyplomacji spotkał się sekretarz KPCh Syczuanu Peng Qihua, który przypomniał doskonale efekty wizyty delegacji prowincji w Holandii (m.in. spotkania nt. promocji handlu i inwestycji, otwarcie nowych kanałów dialogu i podpisanie porozumień o współpracy), którą wspierał tamtejszy MSZ. Peng wyraził nadzieję na rozwój współpracy lokalnej, przede wszystkim w oparciu o wykorzystanie potencjału towarowego połączenia kolejowego Chengdu-Tilburg oraz implementacji porozumienia nt. intermodalnych połączeń transatlantyckich i Europa-Chiny(Chengdu) w celu budowy wielkich międzynarodowych szlaków transportowych. Natomiast minister Blok wymieniał walory Holandii m.in. w kontekście infrastruktury portowej, opieki medycznej, wyższej edukacji, turystyki oraz wykorzystywania zasobów lądowych. Przed wizytą szefa holenderskiej dyplomacji Syczuan odwiedzili przedstawiciele prowincji Fryzja (w dniach 16-19 czerwca). Oprócz rozwoju połączenia Chengdu-Tilburg rozmowy dotyczyły współpracy rolniczej, ochrony środowiska, zarządzania zasobami wodnymi i turystyki.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

10 czerwca: czeski wiceminister przemysłu i handlu Marian Piecha z wizytą w Kantonie. Z przedstawicielem czeskiego rządu rozmawiał wicegubernator prowincji Ouyang Weimin, który wyraził chęć rozwoju współpracy w ramach „Pasa i Szlaku” oraz mechanizmów współpracy Chin i Europy Środkowo-Wschodniej. Współpracy gospodarczej, handlowej i inwestycyjnej mają służyć działań czeskiego biura promocji handlu w Kantonie. Z kolei Piecha wyraził przekonanie, że intensyfikacji współpracy będzie służyć otwarcie w tym roku bezpośrednich połączeń lotniczych Praga-Kanton

oraz zaangażowanie Czech w sierpniowe Guangdong 21st Century Maritime Silk Road International Expo 2019.

12 czerwca: Kanton gospodarzem sesji chińsko-japońskiej w Osace. Początki i rozwój współpracy wzajemnej przywoływali menedżerowie firm z Kantonu i Japonii m.in. w przemyśle samochodowym (GAC Honda), e-handlu i produkcji dronów.

19 czerwca: Plan Rozwoju Sztucznej Inteligencji w Shenzhen na lata 2019-2023. Według opublikowanych założeń nakłady na rozwój SI do końca przyszłego roku mają przekroczyć 100 mld RMB (54 mld PLN) a na zbliżone gałęzie przemysłu nawet 300 mld RMB (156 mld PLN). Dzięki temu powstanie m.in. 10 centrum innowacji, 20 projektów z obszaru rozwoju wysokich technologii, 3 do 5 zespołów SI klasy światowej oraz 5 do 10 instytutów badawczych.

28 czerwca: rozpoczęcie wspólnych patroli policji kantońskiej i włoskiej. Akcja ma na celu poprawę bezpieczeństwa włoskich turystów w najważniejszych punktach turystycznych miasta. Łączone patrole chińsko-włoskie pojawiły się również na ulicach Chongqing, Pekinu i Szanghaju. Natomiast we wrześniu grupa chińskich policjantów zostanie wysłana do Włoch.

KOMENTARZ

1. W kontekście szczytu G20 w Osace zwracają rozmowy delegacji chińskiej i japońskiej. Xi Jinping „przyjął z zadowoleniem” zaproszenie od premiera Shinzo Abe do złożenia wizyty w Japonii – to istotny przełom w relacjach obu państw, ponieważ od końca lat 90. żaden chiński polityk tej rangi nie odwiedził Tokio. W odbytej bez udziału Amerykanów rozmowie podkreślano wspólnotę poglądów na wiele kwestii w polityce międzynarodowej w obszarze Indo-Pacyfiku, dlatego można wnioskować, że Japonia opowiada się bardziej za współpracą z Chinami niż z izolującą się Ameryką.

2. Masowe protesty w Hongkongu. Dwie dekady od włączenia Hongkongu do Chin na zasadzie „jednego państwa, dwóch systemów”, jego obywatele zademonstrowali sprzeciw wobec systemu politycznego i prawnego w Chinach kontynentalnych. Poza względami praktycznymi oznacza to również odrzucenie centralizującej wizji spajania chińskich ziem w ramach sloganu „wielkiego odrodzenia narodu chińskiego” promowanego osobiście przez Xi Jinpinga. Reperkusje wydarzeń widoczne są również na tajwańskiej scenie politycznej: zarówno prezydent Tsai Ing-Wen (DPP), jak i pozytywnie nastawiony do relacji z Chinami wschodzący lider opozycji Han Kuo-yu (KMT) wykluczyli „jedno państwo, dwa systemy” jako rozwiązanie do przyjęcia dla Tajwanu.

3. Koszty polityczne budowy kolei Budapeszt-Belgrad. Nawiązując do połączeń kolejowych ambasador ChRL na Węgrzech Duan Jielong, ocenił, że siedem lat funkcjonowania formatu „16+1” pozwoliło na stopniowe pogłębienie zaufania politycznego pomiędzy Chinami i poszczególnymi państwami EŚW, a Węgry są jednym z głównych źródeł tej współpracy. Co więcej – jak stwierdził ambasador – kultura węgierska jest zakorzeniona na Wschodzie dlatego relacje dwustronne są silne i oparte na zaufaniu. Diagnozę ambasadora można odnieść do proceduralnych przyczyn kilkuletniego opóźnienia w realizacji flagowego projektu infrastrukturalnego Chin w UE, związanych z normatywnym wymiarem polityki gospodarczej Unii Europejskiej (otwartych postępowań przetargowych a nie ręcznego wskazania chińskiego wykonawcy). Teraz problemy wydają się być zażegnane: zwycięzcą w nowym – ogłoszonym pod wpływem zastrzeżeń ze strony Komisji Europejskiej – przetargu jest chińsko-węgierskie konsorcjum. Jak donosi portal index.hu, jednym z jego udziałowców jest firma RM International Zrt., należąca do miliardera Lórinca Mészárosa, stronnika premiera Viktora Orbana, który pozycję drugiej najbogatszej osoby w państwie zbudował właśnie dzięki wygrywanym przetargom rządowym. Należy założyć, że taki sposób rozstrzygnięcia przetargu wpłynie negatywnie na pozycję Budapesztu w UE. Natomiast jeśli obywatele uznają, że współpraca z Chinami korumpuje elity to nie można wykluczyć protestów (jak ostatnio w Pradze), których skutki odczuje węgierska scena polityczna.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

